

2021, un any de canvi

«Fer prediccions és complicat, en especial sobre el futur.» Ho va dir un savi mundà, Yogi Berra (uns altres creuen que va ser Niels Bohr, però, sincerament, ens sona més a Berra). Tenia, i continua tenint, tota la raó, sobretot en moments com l'actual, quan el grau d'incertesa és inaudit. Però justament ara, quan l'exercici de fer prediccions és més complex i arriscat, és quan adquireix ple sentit. En aquest article, s'intentarà justificar per què el 2021 serà un any molt diferent del 2020 i en quins aspectes es materialitzarà la diferència.

D'entrada, retorn al creixement

Quan parlem de creixement el 2021, una de les claus de l'any, podem assumir amb convicció que es produirà una recuperació. És el resultat de dos fets que donem gairebé per descomptats: i) en diversos períodes del 2020, les economies de tots els països s'han parat en grau extrem, i confiem que, el 2021, això no es repetirà, i ii) a la major part dels estats s'ha adoptat mesures d'estímul, en molts llocs molt ambiciosos (en especial, a Europa, als EUA i al Brasil).

Ara bé, de quant creixement estem parlant? Aquí entrem en un terreny més incert. En essència, establim la xifra partint de dues premisses. La primera, que l'evolució de la pandèmia serà menys disruptiva que el 2020 (després tornarem sobre aquesta qüestió, no s'impacientem), però que les seqüeles econòmiques variaran força entre països. La segona, que, a major estímul, major recuperació (l'afirmació no és tan trivial com sembla, ja que la composició i el calendari de l'estímul varien en funció dels països).

Els grans números que obtenim mostren un creixement mundial del 5,5% el 2021 (en relació amb el -4,1% que estimem per al 2020), amb la Xina en fases avançades de la recuperació (el +2,0% el 2020 i el +8,3% el 2021), els EUA sortint de la recessió a un ritme raonable (el -3,6% el 2020 i el +4,1% el 2021) i la zona de l'euro, lamentablement, recuperant només una part del terreny perdut (el +4,3% el 2021, en relació amb el -7,4% del 2020). En aquest context, preveiem un creixement del 6,0% per a Espanya (el -11,4% el 2020) i del 4,9% per a Portugal (el -8,3% el 2020).

I els riscos? Formen un grup força nodrit i amb un biaix a la baixa indubtable. Així, són possibles noves onades del virus; no cal descartar errors de política econòmica (com relaxar de manera prematura els esforços per pal·liar el xoc a curt termini); l'estranya complaença que sembla que envolta els mercats financers podria donar lloc a una etapa de major sensibilitat als riscos macrofinancers, o, finalment, la situació política, que és delicada a moltes zones, podria generar sorpreses negatives.

Però, més enllà del creixement, el 2021 serà diferent també en diverses dimensions claus, que anticipen molt del nostre món futur.

La COVID-19, en vies de contenció

Creiem probable que la lluita contra la pandèmia faci un gir decisiu el 2021. D'acord amb l'opinió de molts epidemiòlegs, no esperem que es doni en la forma d'una única «bala màgica» que elimini el virus. En aquest sentit, malgrat que confiem que, al llarg del 2021, es despleguin diverses vacunes, ens alineem amb aquells que esperen que la seva efectivitat sigui elevada, però no total, i amb aquells que identifiquen possibles dificultats de producció i de distribució per aconseguir l'alt percentatge de vacunació que garanteixi l'anhelada immunitat de grup, però no dubtem que es podrà vacunar els grups de risc i el personal essencial, com el sanitari. De fet, confiem que això es podrà dur a terme durant la primera meitat de l'any. La vacuna, en definitiva, serà un element importantíssim, però no l'únic, del còctel de mesures que permetran la inflexió victoriosa contra la pandèmia.

Quins són els ingredients restants del còctel? Previsiblement, la capacitat de testar de manera ràpida i amb un cost eficient a escala massiva, els avanços en les teràpies de tractament de la malaltia i una coordinació més eficaç dels diferents elements que conformen els sistemes nacionals de salut.

La nova mobilitat

Més activitat comporta més mobilitat. Prou per recuperar els nivells pre-pandèmia? Poc versemblant. D'entrada, perquè, el 2021, l'activitat encara serà inferior a la del final del 2019. Però, a més a més, és probable que el nivell final pugui ser més baix de forma força permanent. La raó principal és la consolidació del teletreball, que, segons les nostres estimacions, podria reduir el 7% els desplaçaments laborals cap a les grans ciutats.

A més a més, la mobilitat canviarà de manera qualitativa. Hi ha molta preocupació sobre la pèrdua de quota de mercat del transport públic en el *mix* de mobilitat, una preocupació justificada, ja que, segons una enquesta de Boston Consulting Group realitzada a la UE, a la Xina i als EUA, quan es disposi d'una vacuna o quan el virus estigui contingut, només la meitat dels entrevistats que van

abandonar el transport públic afirmen que el reprendran. Més favorable serà la continuïtat del creixement del cotxe electrificat (elèctric pur i variants híbrides existents), un segment que, a Europa, va superar el dièsel per primera vegada al setembre.

Any important per a l'economia sostenible

Aquesta accelerada «verdificació» (ja disculparà el neologisme, que trigarà a ser acceptat per la RAE) d'un parc automobilístic encara massa contaminant ens obre la porta a la següent dimensió de canvi, la de l'economia sostenible. El 2021 serà un any d'acceleració de tendències, però si això serà suficient o no per arribar a l'anhelada descarbonització (recordem: el 2050, al món; el 2060, a la Xina) és una qüestió que està oberta a debat.

El 2020, segons les estimacions de l'Agència Internacional de l'Energia, i malgrat que la demanda energètica global caurà el 5%, l'electricitat produïda amb energies renovables augmentarà el 9%, i aquest ritme s'accelerarà el 2021. Es va camí que, el 2025, les renovables siguin la principal font d'electricitat (posant fi a cinc dècades de predomini del carbó).

5G, la infraestructura tecnològica clau

La descarbonificació anirà de bracet de la digitalització de la societat, una tendència que hauria de facilitar la substitució parcial dels fluxos de persones i de béns per uns altres de dades. La clau en aquesta basculació cap als fluxos immaterials depèn, en gran part, d'una tecnologia incipient, el 5G, que ofereix possibilitats inaudites de velocitat de connexió i de connectivitat dels aparells, i tot això amb una latència mínima.

Es tracta d'un desenvolupament crític, però que, a Europa, avança a un ritme més lent del desitjable. Malgrat que s'anuncien múltiples projectes, la veritat és que, el 2020, només 11 estats de la UE tenien mapes de ruta 5G i només el 20,5% de l'espectre radioelèctric 5G havia estat adjudicat. El 2021 hauria de ser diferent. A Espanya, per exemple, se celebrarà la subhasta de l'espectre de 700 MHz, clau per al desenvolupament del 5G, la qual cosa permetrà una major capil·laritat territorial (el repte és cobrir territori i no solament població).

Qui mana? Complexitats d'un món multipolar

El 5G va associat, de manera inevitable, a la guerra tecnològica entre els EUA i la Xina i, en sentit més ampli, a la lluita per l'hegemonia mundial. La Xina no espera ningú. Fa poques setmanes es va anunciar que es crearà a Àsia, sota primacia xinesa, una àrea de lliure comerç que aglutinarà, *grosso modo*, un terç del PIB mundial. En aquest context, els EUA han de decidir si la via dura actual li està sent beneficiosa. No sembla que sigui així. Des dels EUA, s'insinua ara l'acostament als socis tradicionals (llegeixi's la UE) i un retorn a l'Organització Mundial de la Salut i a l'Acord de París contra el canvi climàtic (veurem si la situació política interna permetrà que vagin gaire més enllà).

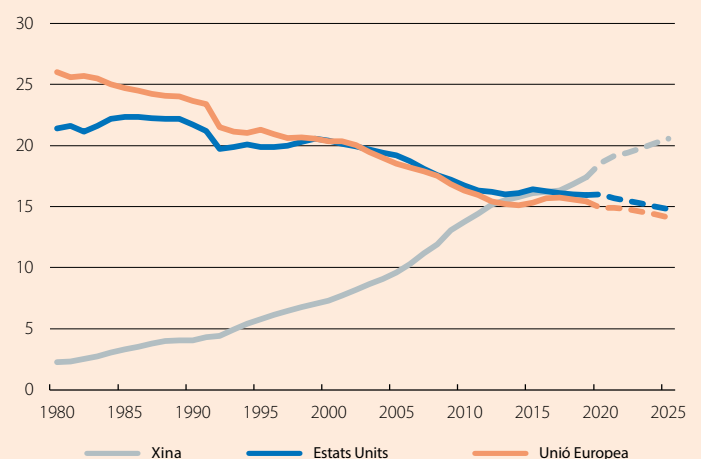
Això no implica que les pulsions competitives no continuïn, ja que és improbable que les tensions entre els EUA i la Xina amainin, però, com a mínim, es podrien emmarcar en esquemes de cooperació que ajudin a assolir acords que redueixin la incertesa actual. L'alternativa a aquesta nova cooperació global seria l'acceleració del que podríem anomenar el «nou mercantilisme global», és a dir, l'aprofundiment cap a un món més unilateral i basat en relacions de poder relatiu (i menys en regles i en institucions globals). Ara com ara, i sigui dit amb la major prudència possible, els senyals apunten a una certa basculació cap al primer escenari.

En definitiva, si no ens equivoquem en excés, l'any vinent serà radicalment diferent al nefast 2020, amb tantes pèrdues humanes, amb destrucció econòmica i amb dislocació social. En anys de canvi, més que mai, el passat pot ser una guia fal·laç del futur, i cal estar atent a les possibilitats que s'obren, que no haurien de ser poques.

Àlex Ruiz

PIB mundial (PPP)

(%)

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'FMI.